

Spis treści

Wstęp / 9

Rozdział 1

Demokracja / 23

- 1.1. Demokracja – odwieczny problem / 23
- 1.2. Elementarne komponenty demokracji: wolność, równość, większość / 35
 - 1.2.1. Wolność / 36
 - 1.2.2. Równość / 43
 - 1.2.3. Zasada większości / 47
- 1.3. Przednowoczesne koncepcje i teorie demokracji / 49
- 1.4. Współczesne teorie demokracji / 60
- 1.5. Demokracja i jej odcienie / 83
- 1.6. Krytyka demokracji liberalnej / 96

Rozdział 2

Proces demokratyzacji / 101

- 2.1. Zagadnienia wstępne / 101
 - 2.1.1. Zmiana polityczna / 102
 - 2.1.2. Charakter procesu demokratyzacji / 109
 - 2.1.3. Instytucjonalny wymiar procesu demokratyzacji / 115
 - 2.1.4. Konteksty procesu demokratyzacji / 120
- 2.2. Fazy procesu demokratyzacji / 127
 - 2.2.1. Liberalizacja jako możliwość rozpoczęcia procesu demokratyzacji / 128
 - 2.2.2. Erozja reżimu niedemokratycznego / 131
 - 2.2.3. Tranzycja / 142
 - 2.2.4. Konsolidacja demokracji / 150
- 2.3. Zatrzymane nieskonsolidowane demokracje / 161

Rozdział 3**Determinanty procesu demokratyzacji. Założenia metodologiczno-teoretyczne / 167**

- 3.1. Czynniki wpływające na rozpoczęcie procesu demokratyzacji i jego początkowy rozwój / 168
 - 3.1.1. Doświadczenia przeszłości / 168
 - 3.1.2. Czynniki egzogenne / 173
- 3.2. Instytucjonalny wzór i jego podstawowe determinanty / 184
 - 3.2.1. Konstytucja / 184
 - 3.2.2. Organy władzy państwowej i modele relacji pomiędzy nimi / 195
 - 3.2.3. Prawo i system wyborczy / 208
 - 3.2.4. Pluralistyczny system partyjny / 217
- 3.3. Analiza ilościowo-jakościowa jako jedna z form ewaluacji procesu demokratyzacji / 226

Rozdział 4**Procesy poprzedzające demokratyzację w Republice Czeskiej i na Węgrzech / 241**

- 4.1. Doświadczenia przeszłości i ich wpływ na charakter procesu demokratyzacji / 241
 - 4.1.1. Czeski wkład w rozwój reżimu demokratycznego / 242
 - 4.1.2. Węgierski kompleks wielkiej państwowości / 267
- 4.2. Socjalizm w Czechosłowacji i na Węgrzech / 278
- 4.3. Erozja reżimu niedemokratycznego / 297
 - 4.3.1. Czechosłowacja / 299
 - 4.3.2. Węgry / 307
 - 4.3.3. Opozycja: zwiastun demokracji / 320

Rozdział 5**Tranzycja w Republice Czeskiej i na Węgrzech / 333**

- 5.1. Międzynarodowy kontekst przemian / 334
- 5.2. Tranzycja w Czechosłowacji / 348
- 5.3. Tranzycja na Węgrzech / 365

Rozdział 6**Instytucjonalny wymiar analizy konsolidacji demokracji Czech i Węgier / 385**

- 6.1. Wzór konstytucyjny / 385
 - 6.1.1. Szczególna forma / 388
 - 6.1.2. Szczególna treść / 392
 - 6.1.3. Najwyższe usytuowanie w hierarchii aktów prawnych / 402
- 6.2. Model relacji między organami władzy / 405
 - 6.2.1. Wybór modelu parlamentarnego / 406
 - 6.2.2. Kształtowanie się pozycji parlamentu w procesie konsolidacji demokracji / 411
 - 6.2.3. Kształtowanie się pozycji prezydenta w procesie konsolidacji demokracji / 429
 - 6.2.4. Kształtowanie się pozycji rządu w procesie konsolidacji demokracji / 437
 - 6.2.5. Sądy Konstytucyjne w czeskim i węgierskim wymiarze sprawiedliwości / 442

- 6.3. Systemy wyborcze i wybory parlamentarne / 449
6.4. Pluralistyczne systemy partyjne Czech i Węgier / 467

Rozdział 7

Analiza ilościowo-jakościowa konsolidacji demokracji Republiki Czeskiej i Węgier / 491

- 7.1. Profile Republiki Czeskiej i Węgier w oparciu o indeks wolności (Freedom House: *Freedom in the World*) i rezultat demokracji (Freedom House: *Nations in Transit*) / 492
7.2. Profile Republiki Czeskiej i Węgier w oparciu o indeks demokracji (The Economist Intelligence Unit) / 499
7.3. Profile Republiki Czeskiej i Węgier w oparciu o indeks statusu demokracji i indeks jakości rządzenia (Fundacja Bertelsmanna) / 503
7.4. Wartość eksplanacyjna indeksów, a możliwość budowy jednolitego modelu ewaluacji postępów demokratyzacji / 508
7.5. Analiza ocen konsolidacji demokracji wystawianych przez indeksy / 518
7.6. Analiza porównawcza okresu konsolidacji demokracji Republiki Czeskiej i Węgier w odniesieniu do innych regionów Europy i świata na podstawie wybranych indeksów (indeks wolności, rezultat demokracji, indeks demokracji, indeks statusu demokracji, indeks jakości rządzenia) / 544

Zakończenie / 551

Bibliografia / 561

Spis tabel i wykresów / 601

Summary / 605

Résumé / 607